

Hänvisning
VN/18947/2022

Inrikesministeriet

Kirjaamo.sm@gov.fi

Kontaktperson
Camilla Hägglund-Palmqvist

Ärende

Utlåtande om utkast till regeringens proposition med förslag om skydd för samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft samt till vissa andra lagar (CER-direktivet)

Bakgrund

Inrikesministeriet har den 26 januari 2024 begärt Ålands landskapsregerings utlåtande om utkast till regeringens proposition med förslag om skydd för samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft samt till vissa andra lagar (CER-direktivet). Utlåtandet ska sändas till inrikesministeriet senast den 1 april 2024.

I propositionen föreslås införandet av en lag som syftar till att skydda samhällets kritiska infrastruktur och stärka samhällets motståndskraft. Samtidigt föreslås ändringar i flera lagar, inklusive säkerhetsutredningslagen, straffregisterlagen, lagen om lagring och utlämnande av straffregisteruppgifter inom Europeiska unionen, samt lagen om sjöfartsskydd och försörjningsberedskap.

Propositionen syftar till att implementera Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2557 om kritiska entiteters motståndskraft och upphäva rådets direktiv 2008/114/EG, även kallat CER-direktivet (Critical Entities Resilience Directive). Dessutom föreslås att hamnoperatörer för utrikesfart ska åläggas att säkerställa integriteten och tillförlitligheten hos vissa personalgrupper genom säkerhetsutredningar.

Syftet med CER-direktivet är att säkerställa motståndskraften hos samhällskritiska tjänster och upprätthålla ekonomiska funktioner.

Enligt förslaget ska direktivet genomföras genom införandet av en allmän lag om skydd av samhällets kritiska infrastruktur och stärkande av dess motståndskraft. Lagen föreslår åtgärder såsom en nationell strategi för kritisk infrastruktur och aktörers motståndskraft, en nationell riskbedömning, styrning och samordning av verksamheten, samt riktlinjer för att stärka aktörers motståndskraft mot olika hot.

Direktivet innebär nya uppgifter för ministerier och myndigheter, inklusive identifiering av kritiska aktörer och tillsynsuppgifter. Sektorspecifika tillsynsmyndigheter föreslås för att genomföra tillsyn. Kritiska aktörers huvudsakliga skyldigheter inkluderar riskbedömning, motståndskraftsplanering, säkerställande av motståndskraft och hantering av incidenter.

CER-direktivet ska träda i kraft nationellt den 17 oktober 2024 och de nationella bestämmelserna ska tillämpas från den 18 oktober 2024. Vissa ändringar föreslås träda i kraft först den 1 juli 2025.

Behörighetsfördelning

Enligt utkastet till proposition föreslås att direktivet ska genomföras i Finland genom att det stiftas en ny lag om skydd av samhällets kritiska infrastruktur.

Landskapet har lagstiftningsbehörighet rörande landskapsregeringen och denna underlydande myndigheter enligt 18 § 1 punkten i självstyrelselagen (FFS1991/1144) för Åland samt kommunernas förvaltning och kommunernas tjänsteinnehavare enligt 18 § 4 punkten självstyrelselagen. Landskapet har dessutom lagstiftningsbehörighet rörande delar av de områden som är centrala då det gäller samhällets kritiska infrastruktur såsom hälso- och sjukvård, el-, vatten-, livsmedels- och bränsleförsörjning, kemikalier samt trafik, vägar och sjötransporter inom Åland (18 § 12, 21 och 22 punkterna i självstyrelselagen). Utöver detta hör även dataskydd och behandling av personuppgifter till landskapets behörighet inom de områden där landskapet har lagstiftningsbehörighet. Riket har enligt 27 § 3, 8, 13, 14, 19 samt 40 punkterna i självstyrelselagen lagstiftningsbehörighet rörande statsmyndigheternas organisation och verksamhet, bolag och andra privaträttsliga sammanslutningar, handelssjöfart, luftfart, standardisering samt televäsendet.

Liksom landskapet inte kan påföra riksmyndigheter uppgifter kan inte heller riket påföra självstyrelsemyndigheterna uppgifter.

Landskapsregeringens utlåtande

Ett arbete med implementering av NIS 2 direktivet pågår inom landskapsregeringen. I beredningen av den åländska lagstiftningen klarläggs hur NIS2-direktivet ska genomföras inom den åländska lagstiftningsbehörigheten på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt. I detta lagstiftningsprojekt kommer även att bedömas huruvida CER-direktivet innebär krav på lagstiftningsåtgärder inom åländsk lagstiftningsbehörighet. Direktiven hänger samman så att CER-direktivet behandlar allt kontinuitetsarbete för samhällsviktiga verksamheter medan NIS2 inriktar sig mot de IT-miljöer som dessa verksamheter är beroende av. En del av den lagstiftning som ingår i utkastet till proposition faller inom rikets lagstiftningsbehörighet, dvs. till den delen tillämpas rikslagstiftningen också på Åland.

Eftersom den föreslagna rikslagstiftningen utgör en integrerad och komplex helhet ska i den fortsatta beredningen utredas närmare om och i så fall hur det åländska genomförandet av CER-direktivet och utförandet av förvaltningsuppgifter behöver samordnas mellan landskapet och riket.

Till den del strategier och riskbedömningar utarbetas på nationell nivå, gemensam nationell kontaktpunkt utses och myndigheter åläggs samarbeta och rapportera poängterar landskapsregering språkfrågan. Samarbete och informationsutbyte mellan riksmyndigheter och åländska myndigheter ska enligt 38 § självstyrelselagen för Åland ske på svenska samt enligt 43 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland ska statsrådet se till att bestämmelser och föreskrifter som gäller på Åland finns tillgängliga på svenska. Även 59 b § i självstyrelselagens ska beaktas då det är fråga om genomförande av beslut som har fattats inom Europeiska unionen och det endast kommer att utses en nationell kontaktpunkt. Bestämmelsen innebär att landskapsmyndigheterna och riksmyndigheterna ska samråda om de åtgärder de avser vidta är beroende av varandra.

Landskapsregeringen vill slutligen fästa uppmärksamhet på att regional isolering är en av bedömningspunkterna gällande betydande skadlig effekt enligt förslagets 12 §. Det bör närmare utredas vad detta innebär för Ålands del med beaktande av det insulära läget.

Civilminister

Ingrid Zetterman

Jurist

Camilla Hägglund-Palmqvist